

»Tað kann tykjast nyttuleyst av tí, at latín ikki verður nýtt í livandi samskipti longur, men veruleikin er, at latín framvegis livir aðrastaðni enn bert hjá pávanum«

– Vit síggja, at næmingar í fólka-skúlanum nú skulu velja eina rúgvu av fakum til ella frá, áðrenn teir yvirhøvur fáa høvi at royna fakini á miðnámi. Næmingarnir verða sostatt noyddir at velja út frá tí fatan av fakunum, teir hava frammanundan – sum ofta eru fordómar. Við øðrum orðum hvørvir tann breiða útbúgv-ingin so líðandi, sum vit síggja í døminum um niðurraðfestingina av latíni og hinum fremmandamálum, sigur hon.

Ein flokkur á hástigi

Tá ið lærararnir blivu kunnaðir um, at lærugreinarnar skuldu skipast í leiðir – harav bert tann eina leiðin hevði latín sum kravfak – var greitt, at bert ein brøkpartur av næmingunum fóru at royna latín.

– Tí var eg skjót at bjóða meg fram at taka allar fyra flokkarnar, ið vóru teir seinastu fyrstaársnæmingarnar við latíni sum kravfaki. Á tann hátt kundi eg vita eftir, um tað ikki bar til at motivera næmingarnar so mikið, at grundarlag var fyri at stovna latín-flokkar á hægri stigi – og tað bar til, sigur Birgit við einum smíli, sum eyð-kennir lætta sinnalagið við tí treisku tilgongdini um frálæru.

Hon heldur, at tað eru nógvir fordómar, sum sleppa at mynda latín.

– Tað kann tykjast nyttuleyst á yvirflatuni, av tí, at latín ikki verður nýtt í livandi samskipti longur, men veruleikin er, at latín framvegis livir aðrastaðni enn bert hjá pávanum. Eisini í nútíðini. Spanskt, ítalskt og franskt eru jú latínsk mál, og latínska upprunamálið kann roknast, sum eitt slag av lykli til øll romansku málini. Harafturat verða nýggj hugtøk og tøl ofta navngivin við støði í latínsk-t-grikskum nøvnum, umframt at grikkar og rómverjar fyri ein stóran part eiga grundhugsanirnar undir vesturlendskari hugsan og sam-felagsskipan, sigur Birgit.

Latín framvegis aktuelt

– Harry Potter og Hunger Games

taka støði í latíni, sigur Birgit, tá ið eg spyrji, um latínska málið yvirhøvur er livandi.

Latín var almenna málið hjá rómverjum, og hóast málburðurin broyttist við tíðini – og sum frá leið bleiv til tey mál vit kenna í dag – livdi latín framvegis í lærubókum, skúlum og universitetunum. Hetta er helst ein av aðalorsøkunum til, at vit fram-vegis kenna til forna málið.

Av tí, at rómverjaríkið fevndi so víða – alt núverandi EU og Norður-afrika – verður ført fram, at fleiri latíniskir málspírar finga gróðrar-líkindi í evropeisku londunum, sum í dag mynda romanska familjutræið – millum annað franskt, ítalskt og spanskt.

Páll Rasmussen Weihe, ein av næmingunum á fyrsta hástigsliðnum hjá Birgit tekur undir við, at latín onkursvegna ger tað lættari at læra mál yvirhøvur, tá ið ein kennir upp-runan.

– Tað hjálpir við at læra onnur mál. Tí umframt at vera grundarsteinur undir romansku málunum, er tað jú partur av indoevropeisku mál-fam-iljuni. Fyri meg verður latín sostatt eitt slag av lykli at lata romansku málini upp, og tað ger tað nógv lættari at læra tey, sigur hann.

Júst kunnleikin til mál, kann vera avgerandi lykil til annað enn sam-skipti, heldur Birgit.

– Í einum altjóðagjøgurdum alheimi, har tjóðir koma í tætt samband við hvørja aðra tvørtur um mentan og mál, er tørvur á fólki, sum eru intellektuelt smidlig. Um nakað, haldi eg, at málsligt margfeldi er við at stimbra júst hesar førleikarnar og felagsmenniskjalig evni.

– Eg haldi tað vera týðningarmikið at varðveita tað másliga margfeldið, sum altíð hevur eyðkent føroyingar. Frálæra í málum veitir annað enn bert samskiptismøguleikar á fremmandamáli – tað gevur eitt týðningarmikið innlit í fremmandamentan, sigur hon.

MORTAN@SOSIALURIN.FO

TÍÐARLINJA:

- 2013** broytingar í útbúgvingarskipanini hjá studentaskúlanum
- 2012** seinasti árgangur eftir gamla lestinum
- 2012** Birgit Rimmel undirvisir øllum fyra latín flokkunum
- 2013** tað eydnaðist at skapa nóg stóran áhuga fyri latín, at stovna flokkar á miðstigi og á hástigi.
- 2015** hátstigsliðið hjá Birgit verður liðugt í ár, og vandi er fyri, at tað ikki kemur fyri aftur.

FAKTA:

- 9 næmingar valdu tvey ára framhaldslatín á hástigi
- 5 av hesum verða liðug í ár
- 4 næmingar hava latín á miðstigi